

**KLEČACKÝ, MARTIN (ED.):
ČESKÝ „KONZUL“ VE VÍDNI.
POLITICKÁ KORESPONDENCE C. K. MINISTRA
KRAJANA ANTONÍNA REZKA S MLADOČESKÝM
PŘEDÁKEM BEDŘICHEM PACÁKEM.
LIDOVÉ NOVINY, PRAHA 2015.**

Ivan Puš

Kniha věnující se dvěma výrazným osobnostem české politiky před rokem 1918 vyšla v Nakladatelství Lidové noviny, v ediční řadě Ego. Paměti, deníky, korespondence. Martin Klečacký, v současné době pracovník Masarykova ústavu a Archivu Akademie věd České republiky, se věnuje českým moderním dějinám se zvláštní pozorností významným osobnostem české politiky Rakouska-Uherska i první republiky, postavení úřednictva a také dějinám bezpečnostních složek. Motivem pro vytvoření a vydání edice zvolené korespondence Antonína Rezka a Bedřicha Pacáka byla autorova dříve sepsaná disertační práce na téma Český ministr-krajan v předlitavské vládě, obhájená na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze v roce 2016.

Autor knihy se rozhodl využít přepisů materiálu původně určeného pouze pro potřeby disertační práce a vytvořit tak danou edici korespondence.¹ Z této skutečnosti vyplývá, že editor zvolený materiál velmi dobře zná, což je patrné mimo jiné z řady fundovaných poznámek pod čarou, jimiž obsah jednotlivých dokumentů dává do kontextu. Studium a vlastní provedení edice korespondence bylo poměrně náročné, jak autor knihy konstatuje. Většinou se jedná o rukopisy a ty jsou v případě obou protagonistů mnohdy špatně čitelné, místy nečitelné.² Některé z dopisů nechal Antonín Rezek psát svými nejbližšími spolupracovníky, a to především z důvodu vážných zdravotních komplikací.

Časové rozpětí korespondence je poměrně značné. Jedná se o desetileté období, zářím 1896 počínaje a listopadem 1906 konče.

Zkoumaná korespondence představuje velké množství drobných dílčích témat, o kterých Bedřich Pacák s Antonínem Rezkem diskutovali. To vyplývá především z Rezkovy funkce sekčního šéfa ministerstva kultu a vyučová-

¹ KLEČACKÝ, Martin (ed.): *Český „konzul“ ve Vídni. Politická korespondence c. k. ministra krajana Antonína Rezka s mladočeským předákem Bedřichem Pacákem*. Praha 2015, s. 24.

² Tamtéž, s. 21.

ní od roku 1897 a poté již ministra krajana v letech 1900–1903.³ V mnoha případech se jedná o klíčovou oblast školství, stojící v centru národně politických zájmů. V tomto ohledu je např. mimořádně zajímavý dokument č. 176, ve kterém Antonín Rezek informuje Bedřicha Pacáka o politických jednáních k tématu vysokého školství na Moravě a ve Slezsku v lednu 1902.⁴ Vedle tématu školství hrálo důležitou roli dění v poslanecké sněmovně říšské rady, postavení a jednání mladočeského klubu ve sněmovně směrem k ostatním poslancům a vládě, ale též směrem dovnitř, směrem k jednotlivým názorovým frakcím v rámci mladočeské strany. Činnost politických a správních orgánů Předlitavska byla ke konci 19. století zasažena řadou obstrukcí, které byly vyvolány česko-německými spory v poslanecké sněmovně v roce 1897.⁵ Často zmiňovanou osobností z vládních kruhů byl, poměrně logicky, Ernest von Koerber, ministerský předseda v letech 1900–1904 a 1916, pisateli někdy nazývaný „Koš“ nebo „Košíček“.⁶

Způsob jazykové redakce byl dle mého názoru vhodně zvolen. Úprav originálních textů bylo provedeno poměrně dost, přesto je vždy zachován charakter originálu, aniž by byl na druhé straně narušen čtenářský komfort. Autor edice uvádí jednotlivé typy úprav slohu s konkrétními příklady. Jako velmi užitečná se jeví řada editorských poznámek, vysvětlující dnes již neznámé pojmy tehdejší politiky nebo obecně pojmy cizího původu. V několika případech je však komentář snad trochu nadbytečný. Všeobecnou znalost lze v kontextu předpokládat u pojmů *modus* a *konfuse*, viz dokument č. 13, nebo *curriculum vitae* v dokumentu č. 127.⁷

Zkoumané dokumenty obsahovaly často přílohy. Ty však bohužel Martin Klečacký nenalezl, což vyplývá z výběru archivních fondů, se kterými pracoval. Kromě toho je zřejmě nutné počítat s tím, že některé z dokumentů se i vzhledem k době jejich vzniku nedochovaly.

Pro potřeby a cíle edice je absence těchto souvisejících dokumentů pochopitelná a s korespondencí je možné přesto nerušeně pracovat. Čtenář je schopný porozumět vzájemné komunikaci pisatelů, editor ji pečlivě komentuje a všude tam, kde je to možné, uvádí klíčové informace z textu do kontextu.

Jedná se tedy o skvělý studijní materiál, který lze využít hned v několika rovinách výzkumu českých politických dějin, dějin školství i regionálních dě-

³ Tamtéž, s. 7.

⁴ Tamtéž, s. 137–138.

⁵ Tamtéž, s. 7.

⁶ Tamtéž, s. 81, 91.

⁷ Tamtéž, s. 31, 99.

jin. Rozsáhlejší interpretace a podrobné komentáře obsahu textů nejsou primárním cílem edice. Čtenáři badatelé se tak otvírají cesty možného výzkumu v rámci dílčích studií. Jednou z možných cest je podle mého názoru studium pramenů z působení osob zmíněných v korespondenci. Kromě českých archivů jsou některé pozoruhodné osobní pozůstalosti uloženy v Domácím, dvorském a státním archivu. Prameny měšťanských spolků a jednotlivých politických orgánů pak ve Všeobecném správním archivu a v menší míře též v Archivu republiky Rakouského státního archivu ve Vídni.

Jak již bylo řečeno, obsah dokumentů je velmi široký, jedná se o stručné zmínky projednávaných témat, často též o krátké informace k místu a času pracovních schůzek. V edici dokumentů se však najdou i ty, které naopak plně informují o tehdejších aktuálních tématech, a Martin Klečacký texty pečlivě komentuje a doplňuje údaji, které jsou k dispozici. V dokumentech č. 83–88 se tak např. čtenáři naskytá výborná možnost kontinuálního sledování debaty obou hlavních protagonistů o dosavadním počínání a budoucí taktice mladočeských poslanců ve Vídni. Je zde explicitně vyjádřen Pacákův názor na Rezkovu funkci ministra krajana.

Vytvořená edice je nepochybně vydařeným publikačním počinem s velkou výpovědní hodnotou a vytěžitelností pro další výše naznačený výzkum.

Knihla je vybavena ediční poznámkou, seznamem dokumentů, anglickým resumé a jmenným rejstříkem. Kromě toho se v knize nachází fotografie klíčových osobností korespondence, osob rodinně nebo jinak s nimi spjatých a další grafiky včetně ukázek rukopisů Antonína Rezka a Bedřicha Pacáka.

Mgr. Ivan Puš
Josefa Kotase 1183/9
700 30 Ostrava
Česká republika
e-mail: ivan.pus.ip@gmail.com